

Pivåyttranden och pivoider i svenskan

Av ELISABET ENGD AHL, PER LINELL
& NIKLAS NORÉN

Abstract

Engdahl, Elisabet, elisabet.engdahl@svenska.gu.se, Professor, Department of Swedish, University of Gothenburg; Per Linell, per.linell@gu.se, Professor, Department of Education, Communication and Learning, University of Gothenburg; Niklas Norén, niklas.noren@edu.uu.se, Associate Professor, Department of Education, Uppsala University: “Pivot utterances and ‘pivoids’ in Swedish”. *Språk och stil* NF 31, 2021, pp. 5–38.

This article explores the syntactic properties of *pivot* utterances in Swedish, i.e. utterances in which one constituent is shared between two clauses. Previous research has primarily investigated the communicative functions of pivot utterances, leaving grammar aside. Pivot utterances are produced incrementally as three units, *pre-pivot – pivot – post-pivot*. These units are syntactically and prosodically integrated into one another in such a way that the *pre-pivot* and the *pivot* form the first clause, while the *pivot* and the *post-pivot* form the second clause. In addition to the syntactic aspects, prosodic and interactional aspects of utterance production are taken into account. The analysis of more than 200 spontaneously produced utterances shows that the construction makes use of the fact that Swedish is a verb second language with an open prefield. The pivot is the final constituent of the first clause, which is then reconstructed as the prefield of the second clause. In most cases, the pivot’s syntactic function is the same in both clauses (e.g. adverbial or object), but the pivot can also be reconstructed as subject in the second clause. The analysis also identifies several types of *pivoids*, i.e. utterances that resemble pivot utterances but where the final unit does not meet the criteria for being analysed as a post-pivot. Among these are the dialogic grammatical constructions *topic drop* and *nexus add-ons*.

Keywords: pivot constructions, apokoinou, syntax in conversation, Swedish, verb second.

Denna artikel handlar om yttranden som innehåller mer eller mindre sömlösa övergångar från en sats till en annan.¹ De är relativt vanliga i svenskt talspråk, och vi kommer i enlighet med internationell terminologi att kalla dem *pivåyttranden* (eller *pivåkonstruktioner*). Tidigare kallades de ofta *apokoinou* (se Norén 2005, 2007 och referenser där). Ett exempel visas i (1).

¹ Vi har presenterat delar av materialet vid OFTI 36 och tackar åhörare där för synpunkter. Vi tackar även två anonyma referenter för värdefulla kommentarer.

(1) EFTER AVGÅNG HALLSBERG [od, Advlx2] (augusti 2010) Autentiskt högtalarmeddelande på tåg från personalen i serveringsvagnen.

1. S: ett litet meddelande från serveringen, vi gör ett
2. litet uppehåll i serveringen. (.) sen öppnar vi
3. igen efter avgång Hallsberg e ni hjärtlit välkomna.

Kärnan i högtalarmeddelandet i (1) är att personalen måste göra ett uppehåll i serveringen i Hallsberg. Detta har sagts fram t.o.m. det fetstilade segmentet. Men uppenbarligen vill man inte bara informera om att restaurangvagnen ska öppnas igen efter ett uppehåll utan också välkomna resenärerna tillbaka. Man utnyttjar då den redan sagda frasen *efter avgång Hallsberg*. Som vi ska se i många fler exempel nedan är detta ett bekvämt sätt att få sagt flera relevanta saker utan att påbörja ett helt nytt yttrande och därmed riskera att förlora ordet eller, som här, tappa lyssnarnas uppmärksamhet. Den del av yttrandet som är gemensam (*efter avgång Hallsberg*) kallas *pivå* (axel, 'svängtapp'), eftersom yttrandet balanseras eller byter riktning kring denna del. Här och i fortsättningen markerar vi pivån med fetstil. I längre utdrag gråmarkerar vi dessutom det segment som utgör den minsta avgränsningen av hela pivåyttrandet.

Pivåyttranden har ofta betraktats som exempel på bristande talplanering, och då bland annat kallats anakoluter (Linell 1981, Enkvist 1987), men samtalsdeltagare tycks inte reagera på dem i faktisk användning. De kommenteras inte och de utgör heller inte en problemkälla i reparationssekvenser (Norén 2007). Trots att de utgör bekväma lösningar på vanliga kommunikativa projekt i samtal, och i någon mån i interaktiva digitala genrer, förekommer de sällan i tryckt text. De tas sällan upp i stora grammatikor,² ej heller i Svenska Akademiens grammatik (SAG) som har ambitionen att även beskriva regelbundenheter i svenskt talspråk (SAG 1 s. 28). Tidigare studier av pivåyttranden i svenskan, som Norén 2003, 2005, 2007, 2013 och Lindström 2013, har framför allt undersökt pivåyttranden som dialogiska samtalsgrammatiska fenomen. Dessa studier demonstrerar hur pivåyttranden ger talare möjlighet att lösa olika kommunikativa uppgifter, men de går inte närmare in på hur dessa yttrandetyper förhåller sig till svenskans grammatik i övrigt. Huvudsyftet med denna artikel är att visa hur pivåyttranden utnyttjar satsmönster som är typiska för svenskan samtidigt som de uppvisar drag som är karakteristiska för spontant, oplanerat talspråk. Vi vill även bredda det empiriska underlaget för beskrivningen

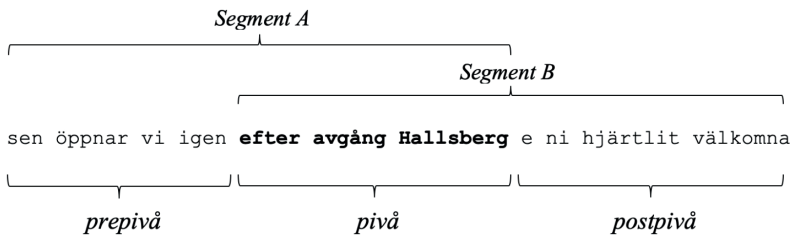
² Ett undantag är den finska grammatiken *Iso suomen kielioppi* (Hakulinen m.fl. 2004) som beskriver olika typer av pivåyttranden i termer av överlappskonstruktioner (*limittäsrakenteet*, s. 970).

av pivåyttranden i svenskan. Vi bygger vidare på den dialogisk-interaktionella basen, men vi gör det huvudsakligen genom att avgränsa pivåyttranden från andra vanligt förekommande talspråkliga mönster i svenskan.

I avsnitt 1 redogör vi kort för tidigare forskning och de analystermer vi använder och beskriver sedan vår exempelsamling i avsnitt 2. Därefter ger vi exempel på svenska pivåyttranden i avsnitt 3. Karakteristiskt för pivåyttranden är bl.a. att de uttalas med sammanhållen prosodi, vilket vi diskuterar i avsnitt 4. I avsnitt 5 tar vi upp typiska grammatiska mönster hos pivåyttranden, särskilt fundamentets roll. Under vårt analysarbete har vi träffat på ett antal exempel som uppvisar stora likheter med pivåyttranden men som ändå avviker från dessa på vissa punkter. Vi kallar sådana gränfall *pivoider* och ägnar avsnitt 6 till att diskutera dem. I avsnitt 7 avrundar vi med att relatera pivåfenomenen till andra interaktionella tendenser i samtal på svenska.

1 Grundläggande terminologi och tidigare forskning

Analysen av pivåyttranden har traditionellt skett med endera av två analytiska grundmetoder (Norén 2007), antingen i *produkt*termer som *två* överlappande segment med själva överlappningen som pivå, eller som *tre* faser i uppbygg-nadsprocessen: *prepivå*, *pivå* och *postpivå*. Dessa två ingångar kan således representeras som två-delade respektive tre-delade, se Norén 2007 (s. 25 ff.). Vi illustrerar dessa med figur 1 (efter Norén 2013 s. 36).

Figur 1. Två perspektiv på pivåyttranden.

Det är genom tillägget av postpivån (*e ni hjärtlit välkomna*) som det föregående rekonstrueras som prepivå (*sen öppnar vi igen*) och pivå (*efter avgång Hallsberg*). Pivån är det moment där yttrandet byter perspektiv och vänds eller vrids

mot en delvis ny inriktning. I segment A informerar talaren om ett förestående uppehåll medan segment B fungerar som en inbjudan. I denna artikel tillämpar vi huvudsakligen en processanalys, men i avsnitt 5 tar vi även upp produktperspektivet i det att vi går in på hur pivåyttranden utnyttjar satsstrukturen i svenska.

Som nämndes i inledningen uppvisar pivåyttranden drag som är karakteristiska för spontant, oplanerat talspråk.³ Bland sådana drag tar Engdahl & Linell (2018) upp *inkrementell produktion*, att yttrandena byggs upp bit-för-bit snarare än att de är färdigplanerade från början, och *dynamisk föränderlighet* under själva förloppet av produktion och förståelse. Vi har särskilt inspirerats av Peter Auers arbeten (2005, 2009, 2014) där han framhäver att sättet att inleda och fortsätta ett yttrande innebär att man *projicerar*, föregriper, vad som kan komma senare. Projektionerna kan uppfyllas eller inte uppfyllas i den faktiska fortsättningen. I exempel (1) projicerar satsinledningen *sen öppnar* vi en rörelse mot ett visst satsslut, som också uppfylls genom *igen efter avgång Hallsberg*. Men därefter följer ett segment som bryter mot projektionen att det hela skulle vara slut där. I stället använder talaren frasen *efter avgång Hallsberg* som fundament i en ny sats med ett annat innehåll. Hela yttrandet blir ett pivåyttrande.

Förutom i svenska har pivåkonstruktioner framför allt undersökts i engelska och tyska, se den utförliga forskningsöversikten i Norén 2007 samt bidragen till specialnumret av *Journal of Pragmatics* (Norén & Linell 2013) som anlade ett tvärspråkligt perspektiv.⁴ Pivåyttranden i danska har analyserats av Steensig (2001), som benämner dem »aksekonstruktioner». Den internationella forskningen har, precis som den svenska, mestadels varit orienterad mot interaktionell samtalsanalys och har fokuserat på vilka kommunikativa funktioner pivåyttranden fyller i samtal. Detta funktionella perspektiv finns med i denna artikel, men vi fokuserar här på att beskriva hur samtalsdeltagarna utnyttjar de grammatiska resurser som svenskan erbjuder.

³ Vi utgår från att yttranden är situerade handlingar som utgör deltagarnas relevanta bidrag till aktuella kommunikativa projekt, att de äger rum i realtid och är förkroppsligade och multimediala (se t.ex. Linell 1998 och Keevallik 2018).

⁴ Den förste som använde termen *pivå* (eng. *pivot*) i ett samtalsanalytiskt sammanhang var Schegloff (1979), som betraktade pivåyttranden som ett slags reparationer. Vi menar att pivåyttranden skiljer sig från typiska självinitierade reparationer (se avsnitt 4) men avstår av utrymmesskäl från att närmare utreda detta.

Det är framför allt två karakteristiska drag som utmärker pivåyttranden, ett syntaktiskt och ett prosodiskt. Vi illustrerar båda dessa med exempel (1), här upprepat som (1').

(1') EFTER AVGÅNG HALLSBERG [od, Advlx2] (augusti 2010) Autentiskt högtalarmeddelande på tåg från personalen i serveringsvagnen.

1. S: ett litet meddelande från serveringen, vi gör ett
2. litet uppehåll i serveringen. (.) sen öppnar vi
3. igen efter avgång Hallsberg e ni hjärtligt välkomna.

Syntaktiskt är postpivån beroende av slutet på det föregående segmentet, en prepositionsfras som blir till pivå mellan hela yttrandets inledning och dess avslutning. Postpivån behöver pivån som inledning och bygger vidare på den redan uttalade frasen. Som vi kan se är postpivån anpassad till pivån *efter avgång Hallsberg* genom att postpivån inleds med ett finit verb, *e* ('är'), med prepositionsfrasen som fundament. Pivåkonstruktionen kan således ur ett produktperspektiv ses som en »sammansmältning» av två satser (Lindström 2008 s. 73), medan den ur ett processperspektiv kan ses som lösandet av lokala kommunikativa projekt genom att syntaktiskt och prosodiskt länka tre led till varandra inkrementellt (Norén 2007, Engdahl & Linell 2018).

Prosodiskt utmärks pivåyttranden av att de uttalas i ett svep, d.v.s. det finns ingen prosodisk avslutning (terminal) efter prepivån eller pivån. Inte heller finns det någon prosodisk omstart, eller upptakt, i pivån eller postpivån. Där emot kan det förekomma mikropauser efter prepivån och/eller före postpivån (se avsnitt 4), och pivån innehåller normalt en tydlig betoning (Norén 2007 s. 148 f.). Beträffande återgivandet av prosodi följer vi i stort de transkriptionskonventioner som används inom samtalsanalys (Ochs m.fl. (red.) 1996 s. 461–465, anpassade för svenska i Anward & Nordberg (red.) 2005 och Lindström 2008); se *Transkriptionsnyckel* i slutet av artikeln. Viktigt att notera är att interpunktionen i transkriptionerna anger intonationen vid slutet av en yttrandeenhets.⁵ Punkt anger fallande intonation, komma anger fortsättningsintonation, semikolon anger uppräkningsintonation och frågetecken anger sti-

⁵ Vi har inte genomfört några fonetiska analyser av våra exempel utan utnyttjar vad vi som talare av svenska lärt oss höra och tolka som en prosodisk avslutning. Enligt Bruce (1998) utgörs de fonetiska korrelaten av grundtonsrörelser, kvantitet, talhastighet och röstkvalitet (knarr). Även talarens geografiska och dialektala hemvist spelar in (Bruce 2010 s. 68 ff.). En markering för prosodisk avslutning i våra exempel betyder alltså att vi har hört en sådan; avsaknad av markering betyder att vi inte har hört någon terminal tongest. Sådan »bronfonologi» är vanlig inom samtalsanalys.

gande intonation. En betonad stavelse markeras med understrykning, och en mikropaus (mindre än ungefär en fjärdedels sekund) anges med (.). Givet dessa konventioner kan vi se att i (1') avslutas det föregående yttrandet *vi gör ett litet uppehåll i serveringen* med fallande prosodi som följs av en mikropaus. Därefter produceras pivåyttrandet som en sammanhållen prosodisk fras som även den avslutas med fallande intonation.

2 Exempelsamling

Vi har samlat in och analyserat cirka 200 yttranden där ett centralt led skulle kunna analyseras som en pivå. Beläggen är dokumenterade på ettdera av tre sätt: [a] och [v] anger att vi har (eller har haft) audio- respektive videoinspelningar av yttrandena med kontext. [od] anger att yttrandet observerats och omedelbart dokumenterats så att ordalydelse, pauser, tvekljud, fokusbetoningar och prosodiska terminaler noteras.⁶ I naturliga samtalsituationer glöms sådana detaljer bort mycket snabbt. Därför tar vi bara med exempel där vi varit säkra på yttrandenas uttrycksform i de nämnda avseendena. Vid exempel med [a] och [v] kan givetvis dessa aspekter garanteras med större tillförlitlighet än vid [od].⁷

Det ideala hade varit att bygga analyserna på stora och systematiskt uppbyggda korpusar. Men det saknas fortfarande tillräckligt omfattande och varierade talspråkskorpusar, och pivåyttranden är relativt sällsynta samt normalt inte sökbara. Därför måste man även tillgripa metoden att så att säga fånga yttrandena i flykten. Vår samling innehåller både spontana exempel som vi själva uppmärksammat och exempel från olika samtalsmaterial. Vi använder samlingen till att illustrera olika typer av pivåyttranden och pivoider, men vi vill framhålla att den inte är representativ i statistisk mening; den är snarare ett

⁶ Fokusbetoningar är starka lokala prominenser som förekommer i satser och satsliknande fraser (inklusive i vårt fall segment A och B i pivåyttrandet). De realiseras genom förhöjd volym, förlängningar, lokala tongester, och eventuellt avvikande röstkvalitet (Bruce 1998). De brukar markera det innehållsligt viktigaste, t.ex. vad som i den lokala kontexten är ny och framhävd information.

⁷ Norén (2007) analyserar ett stort antal inspelade exempel. I denna artikel tar vi upp ytterligare exempel, främst från radio och TV. För att bredda det empiriska underlaget för pivåstudier tar vi även upp ett antal nyare [od]-exempel. Vi bedömer att transkriptionen av dessa exempel är tillräcklig för våra syften.

bekvämlighetsurval.⁸ Följaktligen kan vi inte säga något bestämt om de olika typernas frekvens i svenskt talspråk.

Pivåyttranden förekommer i många genrer och talstilar. Vi har data från vardagliga samtal i privatlivet, mediasamtal där en journalist gör en intervju av något slag, och samtal mellan professionella och klienter, t.ex. vårdsamtal, undervisningssituationer, juridiska kontexter, d.v.s. sammanhang där den professionella parten ofta ställer frågor. Dessutom har några exempel hämtats från löpande referat av pågående händelseförlopp, t.ex. idrottsreferat och väderleksrapporter, som ofta innehåller mer eller mindre monologiska berättande eller argumenterande episoder. En hel del exempel kan emellertid hänföras till flera olika genrer, vilket är ett skäl till att vi inte redovisar någon kodning av genre.

Förutom typ av källa, ungefärligt datum och omständigheter kring yttrandet anger vi även pivåns satsledsfunktion i de båda segmenten (A och B). I (1) är pivån adverbial i både segment A och segment B, markerat som [Advlx2]. Exempel där pivån har olika satsledsfunktion markeras t.ex. som [Obj/Subj]. Se vidare avsnitt 5.

3 Pivåyttranden: några exempel

Vi ansluter oss i denna artikel till tidigare forskning (se t.ex. Franck 1985, Scheutz 2005 och Norén 2007 s. 105 ff.) och delar in pivåyttranden i *asymmetriska* pivåyttranden, där prepivån och postpivån skiljer sig åt formellt och innehållsligt, och *symmetriska* eller *speglande* pivåyttranden, där prepivån och postpivån är syntaktiskt och lexikaliskt lika. Typiskt för asymmetriska pivåyttranden är att prepivån och postpivån bidrar med olika semantiskt innehåll. Postpivån är då ofta lång och har minst ett betonat led. Vi har sett detta i (1) och i (2)–(3) ger vi ytterligare exempel.

(2) TVÅTUSEN ÅR [od, Advlx2] (september 2009) TV-reportage om kyrkovalet. En reporter frågar en väljare (A) om kyrkan ska vara opolitisk; A är anhängare av detta.

1. A: de e ju så kyrkan har varit i **två tusen år** har hon ju
2. byggt på gemensam tro.

⁸ Detta gäller även för de inspelade material som Norén (2007) och Walker (2007) hänvisar till.

(3) FLORSOCKER [a, Objx2] (Norén 2007 s. 151) A instruerar per telefon B hur man gör maränger.

1. A: <å:: sen så hivar´u ner> **f:lq:rsocker** hade ja ti dom::
2. som ja g_jorde

I (1) och (2) består pivån av betonade tidsadverbial och i (3) är pivån objekt. Dessa exempel är alla typiska asymmetriska pivåyttranden med olika verb i prepivån och postpivån. Däremot är prepivån och postpivån inte helt orelaterade; något annat vore ju nästan otänkbart, eftersom de båda segmenten är förenade via pivån som brygga. I (2) utgör segment B (pivån och postpivån) en form av förklaring till påståendet i segment A. I (3) är segment A (prepivån och pivån) en del av A:s råd om hur man lagar till maränger, medan postpivån ger en relevant inskränkning av rådet; det baserar sig bara på talarens egen erfarenhet från ett tillfälle. Norén (2007, 2013) analyserar liknande fall som *perspektivskiften* på pivån, där pivån presenteras eller ramas in på två något olika sätt inom ramen för pivåyttrandet. I (4) ser vi ett exempel på hur perspektivet kan ändras genom att talaren byter frågekonstruktion.

(4) NÅRA ARRANGEMANG FÖR LUNCHEN [od, Pred/Obj] (cirka 1980) A, som är seminarieledare på en universitetsinstitution, frågar om det finns några planer för gemensam lunch mellan förmiddagens och eftermiddagens seminarier.

1. A: e de **nåra arrangemang för lunchen** har vi väl inte va?

Genom postpivån modifierar talaren språkhandlingen från en öppen rogativ fråga till en deklarativ, vinklad fråga (*nåra arrangemang har vi väl inte va*). Talaren framställer genom prepivåns fråga saken först som om han är okunnig om planerna men uttrycker därefter ett försiktigt antagande om att inget arrangemang är ordnat i förväg, en form av epistemisk uppgradering (Norén 2007 s. 201 ff.). Även i (5) har vi ett skifte av språkhandling.

(5) TVÅ STYCKEN [od, Objx2] (cirka 1995) A och B är i butiken. A går fram till ett ställe med chokladkakor; B ropar till A.

1. B: ta **två stycken** kan du ta.

Genom att B skiftar från prepivåns imperativ till postpivåns deklarativ förändras en direkt uppmaning till en indirekt, vilket innebär en förändring i uppmanande riktning.

Talaren gör vidare ofta små justeringar av tempus eller modalitet i postpivån. Ibland tillkommer även mer information i form av ett adverbial i postpivån, ofta ett tids- eller rumsadverbial. I (6) ser vi ett exempel på detta.

(6) LITE POLLENALLERGISK [od, Predx2] (2010) A kommenterar varför hen nyser så ofta.

1. A: nu vet ja varför ja nyser. ja e lite pollenallergisk
2. har ja blivit dom senaste åren.

I (6) förändras påståendet genom byte av tempusform från presens *e* till perfekt *har blivit*, som har en annan aspekt (resultativ). Tidsreferensen preciseras genom tidsadverbialet *dom senaste åren*.⁹

Postpivån explicitgör inte sällan bakgrundsantaganden till det som sägs i segment A, som i exempel (7).

(7) EN TIMME [od, Rektion/Obj] (augusti 2014) A ringer hem och meddelar när han ska komma.

1. A: då kommer ja om en timme brukar de ta.

Här är *brukar de ta* elliptiskt för *brukar de ta å gå (till fots)*. Segment B antyder följaktligen vad talaren har för grund till sin förutsägelse i segment A.

I *symmetriska* eller *speglade* pivåyttranden innehåller prepivån och postpivån däremot lexikaliskt identiska uttryck, dock med omvänd ordföljd.¹⁰ Ett sådant exempel ingår i (8).

(8) STRAX EFTER LUNCH [od, Advlx2] (juli 2017) A har varit på besök hos släktingar.

1. B: när kom du hem?
2. A: ja kom hem strax efter lunch kom ja hem.

Notera att postpivån har betoning på *hem*, till skillnad från prepivån.

Förutom rent speglade pivåyttranden som i (8) kan en speglade sekvens byggas ut med ytterligare led, ofta med ett eller flera adverbial som preciserar tid och plats, som i (9), eller ett objekt, som i (10).

⁹ Nordberg (2003) benämner besläktade konstruktioner, utan syntaktisk pivå, *teleskopiskt tempus* eller *teleskopkonstruktion*.

¹⁰ Se den utförliga diskussionen i Norén 2007 (s. 105 ff.). Norén kallar den speglade typen *full recycling with reversal* eftersom subjektet och det finita verbet återvänds fast med omvänd ordföljd. Lindström (2013 s. 61 f.) benämner detta *predicate substitution*.

(9) TJUGE GRADER [od, Predx2] (april 2018) Några äldre damer som möts på ett gym pratar om det osedvanligt varma vårvädret.

1. A: de va **tjuge grader** va de i morse hemma hos mej.

(10) TVÅHUNDRATJUTVÅ GÅNGER [od, Advlx2] (2018) SVT1 Rapport. En forskare (F) uttalar sig om forskning som visat att truckförare ofta får långvariga smärtor i nacken.

1. F: dom roterar **tvåhundratjutvå gånger** (.) roterar dom huvet.

I linje med Norén (2007 s. 109) kallar vi den typen *utvidgade speglande* pivåyttranden. De är förhållandevis vanliga och har drag av såväl asymmetriska pivåyttranden (som förenar två segment med skilda innehåll) och speglande (som har samma verb i initiala och finala segment). Vi återkommer till dem i avsnitt 6.3 i samband med att vi diskuterar hur vi avgränsar dem från liknande yttranden med speglande påhäng.

4 Prosodiska aspekter, pausering och inkrementell produktion

Det är, som redan nämnts, karakteristiskt för ett pivåyttrande att det uttalas som en sammanhållen prosodisk fras. Med sammanhållen menas här att det inte finns några prosodiska avslutningssignaler eller försvagningar i, eller i anslutning till, pivån. Pivån är således *prosodiskt integrerad* i en lång, sammanhållen prosodisk fras där även prepivån och postpivån ingår. Prepivån eller pivån kan inte följas av någon prosodisk terminal som gör turöverlämning möjlig och relevant (påstående-, fråge- eller uppmaningsintonation). Däremot kan fortsättnings- eller uppräkningsintonation uppträda i mer komplexa pivåer; dessa signalerar ju att talaren direkt vill säga något mer (se avsnitt 6.5). En pivå eller postpivå kan inte heller inleda en ny självständig prosodisk enhet med prosodisk upptakt. Det är vidare relativt ovanligt med avbrott eller explicita reparationsmarkörer i eller runt pivån (men se t.ex. Norén 2007 s. 122).

Däremot är det förhållandevis vanligt med en mikropaus före och efter pivån, ibland på båda ställena. Mikropauserna avspeglar ofta talarens tvekan inför valet av den vanligen ganska betydelsefulla pivån, eller inför valet av fortsättningen, postpivån. Här avviker vi från Walker (2007), som analyse-

rar pivåyttranden i engelska och menar att dessa inte får innehålla pauser (se vidare avsnitt 6.1).

Ett exempel från vår samling där pivån föregås av en mikropaus visas i (11).

(11) NITTONHUNDRA SJUTTITVÅ [od, Advlx2] (juli 2019) A talar i ett samtal med B om en tredje person (*henne*).

1. A: ja träffade henne förs:ta gången (.)
2. **nittonhundrasjuttitvå** skulle ja tippa att de va.

Pausen är troligen föranledd av att talaren söker efter ett årtal. Notera att yttrandet, trots pausen, knappast kan avslutas före pivån eftersom *ja träffade henne första gången* inte är ett fullständigt yttrande i den här kontexten. Betonningen av *två* bidrar här dessutom till att projektionen av ett möjligt turavslut förlängs till en punkt bortom pivån.

I (12) och (13) ger vi exempel på pivåer med två mikropaus. I (12) både föregås och följs pivån av en mikropaus, men pivån behövs för att både segment A och B ska bilda fullständiga satser, oavsett förekomsten av en mikropaus.

(12) PRECIS UTANFÖR MIN DÖRR [a, Advlx2] (cirka 1991) (Nordenstam 1994) A har råkat avlyssna ett samtal vid faxen på institutionen.

1. A: ja råka nämligen höra ett samtal härömdan **de va** (.)
2. **precis utanför min dörr** (.) har vi ju faxen,

(13) KLOCKAN SEX PRICK [v, Advlx2] (2008) TV-program med regissören Ingmar Bergmans hushållerska (H) som talar om hur och när han ville ha middagen serverad på kvällen.

1. H: så kom han ju ner då **klockan sex** (.) **prick** (.) kom han ner.

I (13) producerar hushållerskan först en hel sats som i och för sig skulle kunna räcka som kommunikativt bidrag. Efter en mikropaus lägger hon till preciseringen *prick* som även den skulle kunna avsluta bidraget. Efter ytterligare en mikropaus bygger hon ut turen och bekräftar eller befäster sitt första påstående genom att upprepa dess innehåll. Exempelen med pauser inuti pivåyttranden illustrerar alltså det faktum att de, i likhet med andra längre yttranden, produceras bit-för-bit, inkrementellt.

Även om det är relativt ovanligt med avbrott eller explicita reparationsmarkörer i eller runt pivån (se t.ex. Norén 2007 s. 122) så kan tvekljud uppträda före pivån, som i (14).

(14) LUND [v, Rektionx2] (Norén 2007 s. 307) Från en informell pratshow på TV (Måndagsklubben); G = gäst.

1. G: .hh Dalai Lama kommer ti Sverige (.) den den sextonde
2. maj (.) och .hh: ja då e de i:: eh: **LUND** (.) >kommer
3. han ti den sjuttonde< (...)

Här verkar G ha vissa svårigheter att hitta namnet på staden dit Dalai Lama ska komma; prepositionen *i* förlängs och följs av ett tvekljud *eh:*. Efter pivån *Lund*, som uttalas med hög röst, kommer en mikropaus som följs, i snabbare tempo, av *kommer han ti den sjuttonde*, där den syntaktiska luckan efter prepositionen *ti* visar att pivån rekonstruerats som fundament i segment B.

Exempel (11)–(14) visar alltså att pivåkonstruktionen i svenskan medger pausering både före, i och efter pivån förutsatt att talaren inte producerar terminala tongester efter prepivån eller pivån.

5 Syntaktiska mönster

Pivåyttranden kan, som vi har sett, analyseras formellt som två överlappande grammatiska strukturer där pivån fungerar som en övergång, en sorts *syntaktisk brygga*, mellan prepivån och postpivån. Postpivån är då alltid beroende av att den föregås just av pivån. I de flesta fall utgörs de två överlappande strukturerna av fullständiga satser vilket medför att yttrandet har två finita verb, ett i prepivån och ett i postpivån (Norén 2007 s. 5, 70 ff.).

5.1 Topologisk struktur

Låt oss nu titta närmare på hur ett pivåyttrande kan analyseras syntaktiskt. Vi utgår här från SAG:s satsschema för huvudsatser som delar upp satsen i ett initialfält, ett mittfält och ett slutfält (SAG 4 s. 10 ff.). Lindström (2008 s. 69) föreslår en liknande indelning för samtalspråk men benämner då det första fältet inledarfält. Schema 1 visar hur vårt första exempel kan placeras in i två överlappande satsscheman, här placerade över och under pivåyttrandet.

Initialfält	Mittfält	Slutfält		
sen	öppnar vi	igen efter avgång Hallsberg	e ni	hjärtlit välkomna
		Initialfält	Mittfält	Slutfält

Schema 1. Pivåyttrande (1) i ett satsschema.

Schemat visar hur två sätser delar på ett satsled, prepositionsfrasen *efter avgång Hallsberg*. Den första satsen inleds med tidsadverbialen *sen* i initialfältet, följt av det finita verbet och subjektet, *öppnar vi*, i mittfältet. I slutfältet, efter adverbialen *igen*, står pivån *efter avgång Hallsberg*. Detta adverbial fungerar samtidigt som fundament (satsbas) i initialfältet i den andra satsen, där den rekonstrueras som pivå. Vi noterar att det bara är det sista ledet i första satsens slutfält som fungerar som brygga till den andra satsen; **igen efter avgång Hallsberg e ni hjärtlit välkomna* är inte ett möjligt andra segment.¹¹ Detta, menar vi, beror på att svenskan är ett så kallat V2-språk; i påstående-sätser kommer det finita verbet normalt på andra plats, efter fundamentet som i sin tur utmärks av att det består av *ett* satsled. Om vi jämför schema 1 med figur 1 svarar den första satsen mot segment A och den andra satsen mot segment B.¹²

Ur ett syntaktiskt perspektiv innebär pivåkonstruktionen alltså att ett satsled som står finalt i den första satsens slutled även fungerar som fundament i den andra satsen. Ur ett tolkningsperspektiv måste ett led som först tolkas som en del av segment A omtolkas så att det även fyller en grammatisk funktion i segment B. Eftersom rums- och tidsadverbial normalt placeras sist i slutfältet (SAG 4 s. 14 ff.) är det inte förvånande att den typen av pivåer är vanliga, se exempel (1), (2), (8)–(12). Även objekt och predikativ uppträder ofta som pivåer, se (3)–(7). Alla satsledstyper som både kan stå i initialfält och slutfält kan alltså fungera som pivåer i pivåyttranden.

I de just uppräknade exemplen har pivån samma satsledsfunktion i prepivån och postpivån, vilket också är klart vanligast. Men det förekommer att pivån har olika satsledsfunktion i prepivån och postpivån. Vi har redan stött på detta i två exempel. I (4) analyserar vi pivån som subjektspredikativ (SAG 3 s. 405) i förhållande till prepivån och som objekt i förhållande till postpivån. I exem-

¹¹ Det korta frekventativa adverbet *igen* kan även placeras i mittfältet, men troligen inte i detta fall. Jämför *sen ska vi öppna igen* / **sen ska vi igen öppna*.

¹² Betz (2008 s. 27) har ett liknande schema för tyska pivåkonstruktioner.

pel (7) är pivån en del av ett adverbial i segment A (rektionen i prepositionsfrasen *om en timme*) och samtidigt spetsställt objekt i segment B. Två ytterligare exempel med funktionsväxling ges i (15) och (16).

(15) MARIT [a, Obj/Subj] (cirka 2000) A undrar hur det blir med ombyggnadsarbetena i hennes hus i stan. B säger att hon ska ringa en granne (Marit).

1. B: nå ja ska ringa **Marit** e tillbaks nu i mitten av veckan

(16) ENÅSEXTI [od, EgSubj/Subj] (cirka 2015) Två byggnadsarbetare A och B håller på att montera en byggnadsställning. A ropar till B som står på marken att han behöver ytterligare en bräda till ställningen.

1. A: de går ju åt **enåsexti** räcker här.

I (15) växlar *Marit* från att vara objekt i relation till prepivån till att vara subjekt i postpivån, och i (16) växlar *enåsexti* från att vara egentligt subjekt till att vara subjekt. I båda fallen inleds alltså segment B med subjekt, vilket är det vanligaste satsledet i fundamentet i svenska. Trots att dessa pivåer kräver en omtolkning av grammatisk funktion verkar de inte medföra några svårigheter för samtalsdeltagarna. Exempelen med funktionsväxling producerades utan pauser eller omstarter och samtalsdeltagarna uppmärksammade inte yttrandet som problematiskt.

Eftersom pivåyttranden väver ihop två olika satser kan resultatet ibland bli en satsfläta (SAG 4 s. 419 ff.). Vi har redan sett ett sådant exempel, (11), och ett liknande exempel visas i (17).

(17) SEXTON DAR [od, Advl/Subj] (januari 2020) En äldre kvinna (K) berättar om sin släktforskning och nämner speciellt en företagsam man som vid 1800-talets mitt i stort sett avstod från att gå i skolan.

1. K: han gick i skolan **sexton dar** tyckte han var lagom.

Här fungerar pivån *sexton dar* som adverbial för tidsåtgång i segment A och som spetsställt subjekt ur den underordnade satsen i segment B.

5.2 Involverar pivåyttranden alltid fullständiga satser?

I samtliga exempel som vi diskuterat hittills har segment A och segment B bestått av två fullständiga satser och båda segmenten har kunnat användas som självständiga yttranden. Vi kan se detta i följande exempel som återger segmenten från (1) som separata satser.

- (18) a. *Sen öppnar vi igen efter avgång Hallsberg.*
 b. *Efter avgång Hallsberg e ni hjärtligt välkomna.*

Detta att de två segmenten utgörs av fullständiga satser är helt klart det dominerande mönstret såväl i vår samling av spontana exempel som i andra samtalsmaterial. Vi har bara hittat ett fåtal exempel där detta mönster bryts. Ett sådant visas i (19).

(19) I ALL PSYKOANALYS [a, Advlx2] (cirka 1995) (Norén 2007 s. 334) Från radioprogrammet Spanarna; G = gäst.

1. G: huset är ju i **all psykoanalys** så står ju huset för ja:get.

Talaren G börjar yttrandet med *huset är ju*. Efter detta kan man projicera ett predikativ, t.ex. *en symbol för jaget*. G fullföljer inte projektionen utan producerar i stället ett adverbial, *i all psykoanalys*, med tydlig betoning på den sista stavelsen. Detta förlänger projektionen av en möjlig avslutning till en senare punkt i turen. Adverbial placeras normalt i slutfältet men kan placeras i mittfältet om de föregår, och balanseras av, andra bundna led (SAG 3 s. 443 ff.). SAG noterar att detta är ovanligt i talspråk. Att det förekommer i (19) kan kanske förklaras av att G anslår en docerande, något formell ton. I stället för att producera det väntade predikativet byter G konstruktion; *i all psykoanalys* blir då fundament (spetsställt adverbial) i segment B, samt bildar pivå. I detta fall är alltså segment A, *huset är ju i all psykoanalys*, inte en fullständig sats trots att det innehåller både subjekt och finit verb. Segment B är däremot en fullständig sats: *i all psykoanalys så står ju huset för ja:ge:t*.¹³ Vi konstaterar att även om pivåyttranden i de allra flesta fall består av två fullständiga, överlappande satser, så finns det fall där segment A inte skulle fungera som ett självständigt yttrande. Däremot har vi inte funnit några exempel där segment B inte är en fullständig sats.¹⁴

¹³ Det tunga fundamentet *i all psykoanalys* följs här av ett obetonat adjunktionellt *så* vilket är vanligt i talspråk (Sandberg 2003, Puggaard 2019).

¹⁴ I tyska är det betydligt vanligare att segment A är ofullständigt. Betz (2008 s. 29 f.) har flera exempel där segment A saknar det infinita huvud verbet som inte kommer förrän finalt i segment B.

5.3 Postpivån bildar alltid en huvudsats med pivån

Gemensamt för samtliga exempel i vår samling är att segment B, alltså pivån plus postpivån, har formen av en deklarativ huvudsats, med SAG:s terminologi en *fa*-sats.¹⁵ Det finita verbet kommer direkt efter pivån, som första led i mittfältet. Även när pivån ingår i en bisats (*af*-sats) i segment A har segment B *fa*-ordföljd.

(20) BETYDLIT VARMARE [od, Predx2] (oktober 2016) Det har blivit kallare väder. Trots en tjockare rock känns det kallt, resonerar A.

1. A: de känns kallt tillåme me den här rocken (.)
2. som ändå e **betydlit varmare** borde den va.

Pivån i (20) *betydlit varmare* står inuti en relativsats med *af*-ordföljd, *som ändå e*, men i postpivån kommer verbet direkt efter pivån, som i en *fa*-sats; att låta pivån följas av subjektet är inte möjligt här **betydlit varmare den borde va*.¹⁶ Detta visar att segment B syntaktiskt sett är en separat sats som kan användas till att utföra en separat språkhandling. Exemplet illustrerar också en växling av modalitet, från ren indikativ till en konstruktion med modalt hjälpverb (*borde*).

Vi har inte lagt märke till några exempel med sammanhängande prosodi där pivån följs direkt av ett subjekt före det finita verbet, och försök att konstruera sådana låter inte bra för våra öron.

- (21) a. **sen öppnar vi igen efter avgång Hallsberg ni e hjärtlit välkomna*
 b. **ja e lite pollenallergisk ja har blivit dom senaste åren*

En intressant fråga i sammanhanget är hur språkbrukare i flerspråkiga förortsmiljöer skulle göra. Som Kotsinas (1988) först noterade och som Ganuza (2008, 2010) undersökt närmare, använder dessa ibland påstående utan omvänd ordföljd (V3), som i (22).

- (22) a. *igår jag var sjuk*
 b. *sen ni är välkomna*

Detta är särskilt vanligt när subjektet är ett obetonat personligt pronomen (Walkden 2017). I vår samling har vi dessvärre bara pivåyttranden som producerats av personer som talar svenska utan märkbar brytning, men det skulle

¹⁵ *fa* = finit verb före adverbial (SAG 4 s. 7 f.).

¹⁶ Vi sätter ut * framför konstruerade exempel som strider mot vår språkkänsla.

vara intressant att undersöka samtalsmaterial från förortsmiljöer för att se om dessa språkbrukare även producerar yttranden som i (21), med den sammanhängande prosodi som är karakteristisk för pivåyttranden.

5.4 Sammanfattning av pivåyttrandens formella egenskaper

Vi har sett att pivån i de pivåyttranden som vi analyserat fungerar som ett innehållsligt relativt tungt led i slutfältet i den första satsen, segment A, och samtidigt som fundament i den andra satsen, segment B. Pivåkonstruktionen utnyttjar därigenom flexibiliteten i den svenska satsstrukturen eftersom så gott som alla typer av satsled kan spetsställas, d.v.s. stå som fundament. Trots att pivåyttrandena regelmässigt innebär växling av syntaktisk struktur och perspektivskifte på topiken så har vridaxeln, pivån, oftast samma satsledsfunktion bakåt och framåt. I övriga fall är det vanligast att ett predikativ eller objekt växlar till subjekt. Varken de yttranden där pivån har samma funktion i segment A och segment B eller de där funktionen växlar verkar problematiska för talaren eller adressaten.

Prosodiskt utmärks pivåyttranden av att de uttalas som en sammanhållen prosodisk fras utan prosodiska rörelser som markerar turavslut eller turinledning. Mikropauser kan förekomma före eller efter pivån, som i (11) och (12), eventuellt orsakade av att talaren söker efter ett ord. I så gott som samtliga pivåyttranden innehåller pivån ett eller flera betonade ord. Pivån är helt enkelt ett kommunikativt viktigt segment.

6 Pivoider

Under arbetet med analysen har vi identifierat ett antal exempel som liknar pivåkonstruktioner men som inte har alla nödvändiga drag för att tolkas så. Vi har myntat termen *pivoid* för sådana fall.¹⁷ Pivoider kan vara av olika slag, vilket vi visar i detta avsnitt. Termen ska alltså inte tolkas som att den betecknar en enhetlig yttrandetyp utan den är snarare en samlingsterm för diverse talspråkliga mönster som liknar pivåkonstruktioner och som kan vara svåra

¹⁷ I analogi med andra ord som slutar på *-oid* i svenska (och engelska), t.ex. *asteroid*, *hysteroid*, *romboid*, *humanoid*, *fascistoid*, där ändelsen anger något som liknar, men inte fullt ut är, det som stamordet betecknar.

att skilja från dem.¹⁸ Vi återvänder först till frågan hur man ska förhålla sig till förekomsten av pauser före och efter pivån och tar sedan upp fall som avviker från det syntaktiska mönstret att pivån är fundament i segment B. Därefter diskuterar vi gränsdragningen mellan pivåyttranden och pivoider.

6.1 Prosodisk kontinuitet och pauser

I avsnitt 4 tog vi upp kravet på prosodisk kontinuitet och integration. Som nämndes där anser Walker (2007) att ett äkta pivåyttrande utmärks av avsaknad av pauser före och efter pivån. Walkers exempel är hämtade från engelska samtal och där är prosodiska kriterier viktiga för att kunna avgöra om en fras är en pivå eller enbart en del av ett segment som antingen slutar eller börjar med den aktuella frasen. (23) är ett förkortat utdrag från ett samtal återgivet i Walker (2007 s. 2225).¹⁹

(23) E och L pratar om situationen på vägarna under ett oväder.

1. E: but it's bad **inland** it's terrible

Här kan rumsadverbialiet *inland* både avsluta segment A och inleda segment B och alltså vara pivå. Men *inland* kan även fungera som adverbial enbart i det ena segmentet, se segmenteringen i (24).

- (24) a. [but it's bad inland] [it's terrible]
 b. [but it's bad] [inland it's terrible]

För Walker är alltså avsaknaden av pauser före och efter *inland* i (23) viktig för att kunna analysera exemplet som ett pivåyttrande.²⁰ Här är svenska annorlunda eftersom ordföljden i segment B tydligt visar att pivån ingår som fundament även när pivån är ett adverbial. Detta kan ses i exempel (12), upprepat här som (25).

¹⁸ Vi tackar en av referenterna för detta påpekande.

¹⁹ Walker anger inte betoning i sina transkriptioner men återger fonetiska diagram som visar grundtonsförlopp och intensitet.

²⁰ Det skulle kunna ses som en prosodisk pivåkonstruktion, jämför »prosodic anacoluthon» hos Linell & Jönsson (1986 s. 12) och Norén (2007 s. 34). En sådan »prosodisk pivå» har kontinuerlig prosodi trots att segmentet skulle kunna delas upp i två eller flera fullständiga syntaktiska fraser eller satser.

(25) PRECIS UTANFÖR MIN DÖRR [a, Predx2] (cirka 1991) A har råkat avlyssna ett samtal vid faxen på institutionen.

1. A: ja råka nämligen höra ett samtal häromdan de va (.)
2. **precis utanför min dörr** (.) har vi ju faxen,

Efter pivån *precis utanför min dörr* kommer en mikropaus men den omvända ordföljden därefter, *har vi*, visar att adverbialt rekonstrueras som fundament i segment B. Korta pauser efter potentiella pivåer är följaktligen inte problematiska. En kort paus *före* ett fritt adverbial kan däremot ge upphov till oklara fall, t.ex. i (26).

(26) DEN FEMTE AUGUSTI [od, Advlx2] (cirka 2005) Från allsångsprogram i SVT; P = programledaren.

1. P: deras konsert om man vill veta de den går i svensk
2. teve (.) **den femte augusti** sänds den.

I detta exempel är prepivån *den går i svensk teve* en fullständig sats som följs av en mikropaus före *den femte augusti*, som måste analyseras som fundament i segment B. Följaktligen kan man fråga sig om detta är *ett* pivåyttrande eller *två* separata yttranden där det andra inleds med det fetstilade tidsadverbialt. I vårt analysarbete har vi framför allt tolkat avsaknaden av avslutningsprosodi före eller efter pivån och avsaknaden av prosodisk omstart i pivån som tecken på pivåstatus. I exempel (26) förekommer ingen terminal prosodi efter prepivån eller någon tydlig prosodisk omstart på pivån varför vi väljer att analysera det som ett pivåyttrande. Däremot analyserar vi inte exempel med en mikropaus efter terminal slutbetoning som pivåyttranden. Många av dessa visar sig i stället vara pivoider med fundamentellips, vilket vi nu övergår till att diskutera.

6.2 Fundamentellips

En del exempel som skulle kunna ses som pivåyttranden kan alternativt tolkas som en pivoid där det andra segmentet är en självständig sats med ett tomt fundament. Sådan *fundamentellips* ger alltså upphov till V1-ordföljd, vilken är förhållandevis vanlig i talad svenska (Mörnsjö 2002, Lindström & Karlsson

2005).²¹ Som Lindström (2006, 2008 s. 238 f.) framhåller är VI-satser i regel responsiva, d.v.s. de anknyter till något som nämnts i ett föregående yttrande, se (27).

(27) ALLUPURINOLEN [od] (hösten 2019) A diskuterar med doktor D på vårdcentralen vilka av hens många mediciner som kan tas på morgonen respektive kvällen. Flera mediciner har redan avhandlats.

1. A: men allopurinolen då?
2. D: kan du också ta på morronen.

På rad 2 svarar D på en fråga om *allupurinolen*, en medicin som A just nämnt (rad 1). D:s svar saknar fundament men tolkas här som att det syftar på den nyss nämnda medicinen. Det är även vanligt att ett underförstått fundament syftar på en händelse eller ett förhållande som aktualiserats i den omedelbara kontexten och som man skulle refererat till med *de(t)*, som i exemplen i (28), hämtade från SAG 4 s. 965. Markeringen (T) anger att det är talspråksexempel men ingen kontext ges.

- (28) a. Tror jag inte. (T)
b. Skulle jag tro att dom gör. (T)

I ett samtal måste lyssnaren kunna identifiera vad det outtalade fundamentet syftar på. I (29) ger vi ett fylligare autentiskt exempel på fundamentellips med kontext.²²

(29) FÖRHANDLAR ME MÖRDARNA [a] (SR »Söndagsintervjun«, 2016) Reportern (R) intervjuar förre statsministern och utrikesministern Carl Bildt (CB). R har just beskrivit hur upprörd han var över händelserna i Srebrenica under det jugoslaviska inbördeskriget.

1. R: å samtidit som de här sker (.) så sitter ju du
2. å förhandlar me dom här mördarna.
3. CB: mm (.) gjorde ja.
4. CB: .hh eeeeeh å de gjorde vi ju kontinuerligt eeh

²¹ Termen *fundamentellips* används här deskriptivt för deklarativa språkhandlingar som saknar fundament. Vi antar inte att talarna utelämnat något led utan att de har tillgång till vad som sagts i föregående yttrande (se Auer 2014). SAG behandlar denna satstyp under rubriken »Ellips av definit eller expletivt fundament» (SAG 4 s. 964). I engelskspråkig litteratur kallas satstypen *topic drop*. I en undersökning av runt 700 deklarativa satser i den svenska delen av *Nordic Dialect Corpus* (Johannessen m.fl. 2009) fann Lindahl (inskickat) att 4,5 % saknade fundament.

²² Exempelen på fundamentellips, (27) och (29), ingår inte i våra 200 exempel.

Reporterns yttrande på rad 2 markeras som ett påstående av en intonations-terminal. På rad 3 instämmer CB i reporterns påstående genom responspartikeln *mm*. Detta följs av en mikropaus och ett konstaterande *gjorde ja* utan fundament. Det ligger nära till hands att tolka detta som *de gjorde ja* där *de* syftar tillbaka på den handling som reportern just har beskrivit. CB uttalar alltså inte fundamentet på rad 3, men i det följande yttrandet (rad 4) gör han det. Efter en hörbar inandning och en längre knarrsekvens säger han *å de gjorde vi ju kontinuerligt* med ett spetsställt anaforiskt *de*.

I (27) och (29) uppträder fundamentellipsen turinitialt, men vi har flera exempel där samma talare lägger till en sats utan fundament efter en prosodisk avslutningsmarkering, vilket leder till att hela yttrandet blir en pivoid. Vi markerar i fortsättningen, något oegentligt, pivåkandidaten med fet stil även i vissa pivoidexempel.

(30) EN DÖRR SOM INTE E STÄNGD [od] (cirka 2010) A, förare, och B, passage-rare, är ute på bilfärd. Efter cirka en halvtimmes körning upptäcker A en symbol på instrumentbrädan som indikerar att någon dörr eller baklucka inte är korrekt stängd. A påpekar detta. Yttrandet kommer isolerat och efter en stunds tystnad.

1. A: de e **en dörr som inte e stängd**. (.) ser ja nu.

I detta utdrag uttalas *stängd* med fallande prosodi vilket anges med en punkt. Efter en mikropaus följer en fundamentalslös sats *ser ja nu*. På grund av den terminala betoningsgesten i *stängd* tolkar vi inte denna fundamentalslösa sats som en postpivå utan som ett självständigt turtillägg (Eriksson 2000). Notera även att *en dörr som inte e stängd* knappast kan tolkas som fundament till *ser ja nu* i samtalskontexten; A ser inte en öppen dörr utan *inser* att en dörr är öppen. Det ligger följaktligen närmare till hands att anta fundamentellips av ett *de(t)* som syftar på det förhållandet att *en* (betoningen anger räkneord snarare än obestämd artikel) av dörrarna är öppen. Vi tolkar således (30) som en pivoid med *ser ja nu* som ett självständigt turtillägg. Ett liknande pivoidexempel har vi i (31).

(31) FÖRVILDAD [od] (september 2018) A och B diskuterar arttillhörigheten hos en växt (sannolikt såpnejlika) som de just träffat på under en promenad i en parkliknande omgivning.

1. A: de e **de att den e förvildad**. (.) kan de va.

Även i detta utdrag uttalas det sista ordet i den första satsen *förvildad* med fallande intonation. Efter en mikropaus tonar A ner sitt eget påstående. Här

verkar det rimligt att anta fundamentellips av ett *de(t)* som syftar tillbaka på hela det anförda förhållandet, *de e de att den e förvildad*. Turtillägget *kan de va* är nedtonat och saknar fokusbetoning.

I följande exempel förekommer ingen terminal tongest i slutet av den inledande satsen men vi betraktar ändå yttrandet som en pivoid på grund av hur det tolkas.

(32) GÖRA PÅ BÅTEN [od] (augusti 2010) A och B ska åka över ett sund med färja i Bohuslän. Det gäller då att stämpla resekortet från Västrafrik, antingen på färjestationen eller på färjan själv.

1. A: de kan vi **göra på båten** (.) såg ja att dom gjorde.

A föreslår här att de ska vänta med att stämpla resekortet tills de kommer ombord på färjan och anför som skäl att hen sett att några andra (*dom*) gjorde så. Här har vi alltså ingen terminal tongest i slutet av *göra på båten*, men denna VP kan inte tolkas som fundament i förhållande till resten: **göra på båten* (.) såg ja att dom gjorde. I stället har vi troligen ett fall av fundamentellips av *de(t)* efter mikropausen, ett *de(t)* som syftar tillbaka på *de(t)* i yttrandets början som i sin tur syftar på handlingen att stämpla resekortet. I detta exempel är det alltså det faktum att en potentiell pivå semantiskt inte kan tolkas som fundament i segment B som avgör att vi inte räknar det som ett pivåyttrande utan som en pivoid.

6.3 Speglande postpivå eller finalt nexuspåhäng?

I avsnitt 3 gav vi exempel på speglade pivåyttranden där postpivån upprepar material från prepivån, men med omvänd ordföljd, se (8) och (10). I dessa exempel är det tydligt att vi har att göra med ett pivåyttrande eftersom pivån rekonstrueras som fundament och tolkas som adverbial eller objekt till de lexikala verben i postpivån. Men vi har även exempel där pivåtolkningen inte är självklar, såsom i (33).

(33) LÄTTSMÄLT [a] (Norén 2007 s. 107) Några gymnasister diskuterar olika musikgenrer. En av dem (B) uttalar sig om en låt med popgruppen *Kent*.

1. B: >de e **väldigt**< **lättsmält musik** >e re<.

Här talar B inledningsvis snabbt tills han kommer till det viktiga i yttrandet, värderingen *lättsmält musik*, med fokusbetoning på adjektivet. Detta följs av

ett snabbt producerat *e re* som speglar inledningen *de e*.²³ Detta skulle kunna analyseras som en speglande postpivå men det är troligare att vi här har att göra med ett påhäng till hela yttrandet. Vi kallar ett sådant påhäng *nexuspåhäng* eftersom det typiskt består av ett subjekt och ett predikatsled som står i en nexusrelation (SAG 1 s. 201).²⁴ Sådana påhäng verkar, enligt Lagré (2004), vara särskilt vanliga i en del dialekter, t.ex. östgötska, och hos vissa talare som använder dem mer eller mindre slentrianmässigt. För att kunna visa hur nexuspåhäng skiljer sig från speglande pivåyttranden med postpivåer ger vi här några ytterligare exempel, samtliga hämtade från ett och samma samtal med en bilförsäljare.

(34) ALLTID NÅT NYTT. [od] (augusti 2020) En bilförsäljare (F) redogör för egenskaperna hos en ny bilmodell.

1. F: de e alltid nåt nytt °e de°.

(35) REGGNUMRET. [od] (augusti 2020)

1. F: dom går på reggnumret (.) °gör dom°.

Försäljaren avrundar båda yttrandena med nedtonade fraser, som upprepar det finita verbet följt av subjektet. I (34) har vi kopulan *e* och det formella subjektet *de(t)*. I (35) ersätts huvudverbet *går* med proverbet *gör* efter en mikropaus. Verbet i ett nexuspåhäng är vanligen ett kopulaverb, som i (34), en form av *göra*, som i (35), eller ett hjälpverb med en infinitiv form av *göra*, som i (36).²⁵

(36) SKRIVA UT. [od] (aug 2020) Försäljaren ursäktar sig innan han går iväg.

1. F: ja ska skriva ut en del °ska ja göra°.

I speglande pivåyttranden behålls däremot det lexikala huvudverbet i postpivån, se (8) och (10).

Även om exempel (33)–(36) har vissa formella likheter med speglande pivåyttranden menar vi alltså att man inte generellt bör betrakta yttranden med nexuspåhäng som pivåyttranden utan som pivoider. Den viktigaste skillnaden är att nexuspåhäng fungerar som ett påhäng till hela satsen, inte bara till den potentiella pivån, medan postpivåer anknyter enbart till pivån. Detta visar sig bland annat däri att det kan komma andra led mellan den potentiella pivån och

²³ Om växlingen *de* till *re*, se Teleman 2013.

²⁴ Typen *nexuspåhäng* behandlas inte i kapitel 36 Annex i SAG. Detta kapitel tar enbart upp dubblering av ett led.

²⁵ Jämför bruket av *göra* vid anaforisk verbfras (SAG 3 s. 265 ff.).

ett nexuspåhäng, som adverbet *nu* i (37), medan detta knappast är möjligt i ett pivåyttrande.

(37) MER ELBILAR. [od] (augusti 2020)

1. F: de har blivi mer å mer elbilar nu °har de blivi°.

I ett pivåyttrande skulle *mer elbilar har de blivi (nu)* vara ett möjligt segment B, men inte **mer elbilar nu har de blivi*.

Ett annat drag som kännetecknar ett nexuspåhäng är att det inte utgör en självständig språkhandling ihop med pivåledet. Om den inledande satsen är negerad så måste negationen upprepas i påhänget, som i (38). Den inledande satsen och påhänget fungerar tillsammans som *en* språkhandling, i (38) som ett negerat påstående.

(38) INTE NI. [od] (augusti 2020) Försäljaren förklarar villkoren i försäkringen.

1. F: de e inte ni som e vållande till skadan °e de inte°.

I pivåyttranden fungerar däremot segment A och segment B som självständiga språkhandlingar, som vi redan sett. I exempel (4) är enbart den vinklade frågan i segment B negerad och i (5) skiftar talaren från en direkt till en indirekt uppmaning.²⁶

När vi har ett skifte av språkhandling är det ganska lätt att se att det rör sig om ett pivåyttrande. Det är svårare att avgöra detta när påhänget eller postpivån är kort och bara består av en kopula och ett subjektspronomen, som i (39).

(39) JÄTTEBRA [od, Predx2] (cirka 2010) A och B kommenterar och värderar en operaföreställning som de just sett.

1. A: de va så bra.

2. B: ja de va jättebra va de.

På rad 2 instämmer B i A:s värdering med ett förstärkande *jättebra* följt av ett upprepande *va de* som ytterligare bekräftar värderingen. Här är det svårare att avgöra om *va de* bara anknyter till *jättebra* eller om det är ett påhäng till hela B:s yttrande *ja de va jättebra*. Betoningen av *va* gör att tillägget får en viss emfas, till skillnad från de nedtonade nexuspåhängen i (33)–(38).²⁷ Post-

²⁶ Se även exempel (45) där vi har två separata påståenden, båda negerade.

²⁷ Men enligt Lagré (2004) kan nexuspåhäng också ha betoning och en förstärkande funktion. Hon menar att det finns likheter med *så*-inledda finala annex som *han odlade potatis, så han gjorde* (Teleman 1996 s. 375).

pivåer kan å sin sida vara prosodiskt underordnade segment A, vilket retroaktivt medför en prosodisk integrering (Norén 2007 s. 156 ff.). Detta betyder att förekomst eller avsaknad av betoning inte i sig är ett tillräckligt kriterium för att skilja på speglande postpivåer och nexuspåhäng. I stället spelar kontexten ofta roll när det gäller att avgöra om vi har att göra med en postpivå eller ett nexuspåhäng, som i (40) där pivåyttrandet kommer som svar på en fråga.

(40) EN BASSET [od, Predx2] (cirka 1990) A frågar en granne som rastar två kopplade hundar av olika raser. A undrar vad den ena är för ras.

1. A: va e de för en, den lilla?

2. B: de e en basset ä de.

Efter att A frågat vilken sorts hund just *den lilla* (och sannolikt ovanliga) är påbörjar hundägaren B sitt svar med *de e* och levererar namnet på rasen i pivån där det betonas (*basset*). Den följande postpivån speglar prepivån, men betoningen på *ä* kan tolkas som att B vill bekräfta att det verkligen *är* en basset; den undrande grannen får ett tillförlitligt svar. Detta visar en vanlig funktion hos speglande postpivåer, att bekräfta eller förstärka pivån. Något liknande verkar vara fallet i följande exempel. En medelålders gäst (K = Karin) i programmet »Antikrundan» 2020 återger vad som hände vid ett tidigare tillfälle (2014) då hon besökte en inspelning i samma programserie. När Karin då visade fram ett ovanligt föremål, blev experten stum.

(41) PRECIS TYST [v, Predx2] (2020) Antikrundan i SVT. Besökaren Karin berättar hur han (=experten) reagerade.

1. K: >°å han blev° precis tyst< (.) blev han (0.5)

2. precis tyst. (.) å sen så stack han

Flera faktorer tyder på att (41) är ett speglande pivåyttrande. Prepivån *å han blev* uttalas snabbt och ganska tyst (fokusbetoning saknas), medan postpivån *blev han* uttalas långsammare och tydligare och innehåller en fokusbetoning på verbet. Detta kan ange en retrospektiv bekräftelse. Observera att kontrasten i tempo är omvänd mot exemplen med nexuspåhäng där inledningen är långsammare än påhänget, och där detta ofta uttalas tystare. Pivån har ett betonat led, *precis tyst*, och följs av en mikropaus. Efter postpivån gör K en något längre paus innan hon upprepar pivån, denna gång med annan betoning (*precis tyst*).

Förutom de rent speglande exemplen tog vi i avsnitt 3 upp utvidgade speglande yttranden där postpivån upprepar verbet från prepivån och dessutom innehåller något ytterligare led, se (9), upprepat här som (42).

(42) TJUGE GRADER [od, Predx2] (april 2018) Några äldre damer som möts på ett gym pratar om det osedvanligt varma vårvädret.

1. A: de va **tjuge grader** va de i morse hemma hos mej.

Här följs *va de*, med betoning på kopulan, av ytterligare led som preciserar tid och plats. Sammantaget tyder detta på att vi har en postpivå i (42) och inte ett nexuspåhäng. I ett annat utvidgat speglande pivåyttrande i (43) lägger talaren till *nog* som tonar ner postpivån.

(43) HÄR [od, Advlx2] (juli 2014) A och B är på resa i Finland. A frågar efter den finska ordboken och börjar leta efter den i en väska och känner (till slut) att den ligger där.

1. A: var e den finska boken? (.) den e **här** e den **nog**.

Vi tar upp dessa fall för att visa att gränsdragningen mellan speglande postpivåer och nexuspåhäng kan vara svår. Ofta behöver man titta på en större kontext och på huruvida talaren rutinmässigt använder nexuspåhäng (jämför förekomsten av *liksom* och *så att säga* hos somliga talare). Speglande pivåyttranden förekommer företrädesvis i vardagliga samtal där de uppträder som responser, antingen på explicita frågor, som i (40), eller mer allmänt på den lokala topiken eller situationen. Nexuspåhäng är också vanliga i vardagliga samtal, särskilt efter värderande predikativ, som i (33) och (39), presenteringssatser, som i (34) och (37), och utbrytningar, som i (38). I allmänhet uppvisar dock nexuspåhäng mindre variation än postpivåer, såväl prosodiskt och lexikalt som funktionellt.

6.4 Postpivå eller metakommunikativt påhäng?

I vår exempelsamling har vi inte tagit med yttranden med turtillägg eller påhäng av formen *tror ja, tycker ja, kan ja tänka*. Sådana *positioneringsfraser* (Karlsson 2006) anger talarens epistemiska och/eller känslomässiga förhållande till det nyss sagda. De kommer ofta finalt i en tur, ibland efter en kort paus, och modifierar hela yttrandet, vilket innebär att det inte finns någon pivå. Däremot har vi analyserat några exempel med anföringsmarkörer av typen *sa han, sa ja* som placerats direkt före och efter ett citat.

(44) HUR GAMMAL E DEN HÄR KATTEN. [v] (Norén 2007 s. 125 ff.). Fyra äldre damer på kafferep, av vilka A är en.

1. A: åssä sa ja **hur gammal e den här katten** >sa ja<.

(44) liknar visserligen ett symmetriskt pivåyttrande men anföringsmarkörerna *sa ja* är nedtonade och kan förekomma oberoende av varandra (Norén 2007 s. 124 ff.). Om (44) analyseras som ett pivåyttrande skulle pivån bestå av en anförd mening (SAG 4 s. 844 ff.), en frågehandling, vilket vi inte har några andra exempel på. Vi anser därför att typen inte är en pivåkonstruktion utan vad vi kan kalla en *ramgivande citatkonstruktion* (jämför för tyska Betz 2013) och analyserar sådana exempel som pivoider. Underordnade satser kan där-
emot uppträda som pivåer, se (45) som vi analyserar som ett pivåyttrande.

(45) VEM SOM HAR SKRIVIT DIKTEN [od, Objx2] (januari 2015) A berättar vem som har skrivit musiken till en ofta sjungen sång i det klassiska musikeret.

1. A: men ja vet inte **vem som har skrivit dikten** kommer ja inte ihåg.

När det gäller *metaspråkliga* kommentarer kan sådana användas både som postpivå, där talaren kommenterar ordvalet i pivån, som i (46) och (47), eller som påhäng till hela yttrandet.²⁸

(46) KRANSSALVIA [od, Predx2] (2013) B planterar några för A okända plantor i kryddträdgården.

1. A: va e de?

2. B: de e <**kranssalvia**> heter de.

(47) KONSTLUMPEN [a, Predx2] (2018) Inslag i SR Kulturnytt där föreståndaren (F) beklagar att Nordiska konstskolan i finländska Karleby läggs ner.

1. F: de va **en sorts konstlumpen** tycker ja man kan säga att de va.

Genom ordvalet *konstlumpen* antyder F att Nordiska konstskolan var en nödvändig kollektiv erfarenhet som en blivande konstnär bör ha gått igenom (jämför 'lumpen'); postpivån *tycker ja man kan säga att de va* relativiserar själva ordvalet.

Exempel (46) och (47) analyserar vi som pivåyttranden. Beträffande det vanliga påhänget *höll ja på å säga*, som ingår i (48) och (49), har vi både fall

²⁸ I Norén 2007 (s. 234–251) kallas dessa och besläktade pivåyttranden *parentetiska bekräftelser* (*parenthetical confirmations*), eftersom postpivåns kommentar till pivån kan betraktas som lokal (och därmed parentetisk i viss mån), samt att det oftast handlar om att befästa och bekräfta pivåns ordval snarare än hela yttrandets innebörd.

där vi analyserar det som ett påhäng till hela yttrandet och fall där det bara anknyter till ordvalet i pivån.

(48) DE KAN VI NÄSTAN INTE TA HÄNSYN TILL [od] (1979) Diskussion om ett forskningsprogram.

1. A: de kan vi näs::tan inte ta hänsyn till (.) °höll ja på å säja°

Efter en mikropaus tillfogar A *höll ja på å säja*. Detta syftar troligen på hela den föregående satsen, vilket medför att det inte finns någon prepivå och följaktligen inte någon pivåstruktur. Men frasen *höll ja på å säja*, som ofta skiftar perspektivet från sakfråga till ordval (Norén 2019), kan också ingå i mer pivåliknande yttranden, som i (49).

(49) SKITFIN [od, Pred/Obj] (mars 2020) SVT, Antikrundan: En sengustaviansk fätölj har diskuterats. E(xperthen) sammanfattar sin värdering och avslutar episoden.

1. E: den e: (.) **skitfin** höll ja på å säja.

Experten drar ut lite på kopulan i prepivån (e:) och producerar en mikropaus innan hen bestämmer sig för karaktäristiken *skitfin*, ett uttryck som knappast förväntats i programtypen. E lägger omedelbart till ett utslätande *höll ja på å säja* som här verkar knyta an enbart till det oväntade uttrycket som dessutom framhävs prosodiskt genom den föregående mikropausen. Detta talar för en tolkning som pivåyttrande.

6.5 Långa pivåer med intern paus och/eller samordnade fraser

Ibland består en potentiell pivå av flera fraser, ofta koordinerade med *å/och*. I (50) visar vi ett sådant exempel där det finns en intern paus i den potentiella pivån. Semikolon (;) används för att ange typisk listintonation.

(50) SVAG VIND, LÄTT REGN OCH SJU GRADER [od, Objx2] (cirka 2000) Styrmannen informerar under flygning om vädret på destinationen; något osäker notering.

1. S: vädret i Linköping dom rapporterar **svag vind;**
2. **lätt regn; (.) och sju grader** har dom just nu.

Uppräkningen avbryts av en mikropaus följt av en *och*-inledd fullständig sats. Trots detta väljer vi att tolka (50) som ett pivåyttrande. Argument för detta är att postpivån *har dom just nu* hör ihop med hela den fetstilade pivån både semantiskt och prosodiskt. Eftersom *svag vind; lätt regn;* uttalas med typisk

listintonation på båda fraserna projiceras inte en avslutning av yttrandet efter *lätt regn*, utan den sista konjunkten *och sju grader* blir en del av pivån. I nästa exempel skulle pivåkandidaten kunna analyseras som två samordnade prepositionsfraser.

(51) DALSLAND [v] (november 2017) Fragment från en monologisk lokal väderleksprognos för Västnyttts-området; M = meteorolog.

1. M: [...] de kommer å va en hel del snöinslag i dom inre
2. delarna av Västergötland och upp också över mot
3. delar av Dalsland kan de va de.

Men även om det övergripande segmentet har en pivåliknande struktur, framkommer vid närmare analys att vi här har att göra med två fullständiga satser som samordnas med *och* på rad 2. Den första satsen avslutas med *i dom inre delarna av Västergötland* och den andra inleds med *upp också över mot delar av Dalsland*. Notera att *de* i slutfältet i den andra satsen syftar tillbaka på *va en hel del snöinslag* i den första satsen. Om vi hade haft att göra med ett pivåyttrande i (51), skulle postpivån ha haft formen *kan de va*, inte som här *kan de va de*. Vi analyserar därför detta yttrande som en pivoid.

6.6 Sammanfattning

I detta avsnitt har vi diskuterat hur pivåyttranden skiljer sig från andra vanliga talspråkliga yttrandemönster. Även här har vi främst tillämpat våra syntaktiska och prosodiska kriterier. Ett segment som inleds med ett finit verb tolkas som en postpivå även efter en kort paus, se (25) och (26), medan yttranden som uppfattas som prosodiskt avslutade inte bildar pivåyttranden även om de följs av ett verbinlett segment; då har vi att göra med två satser där den andra har fundamentellips, se (30) och (31).

När det gäller att avgränsa pivåyttranden från yttranden med olika sorters påhäng har vi undersökt om den potentiella pivån och postpivån (segment B) tolkas som en självständig språkhandling eller inte. Detta har varit särskilt viktigt för gränsdragningen mellan speglade postpivåer och nexuspåhäng men har ibland varit svårt att avgöra. Detta medför att det förutom relativt tydliga och igenkännbara pivåyttranden och pivoider även finns gränsfall som kan tolkas som antingen det ena eller det andra.

7 Avslutning

Pivåyttranden förekommer relativt frekvent i vanlig samtalsinteraktion. De uppstår naturligt när talaren låter en redan uttalad fras bilda utgångspunkt för en ny yttrandeenhet. På det sättet kan talaren både försäkra sig om att behålla talutrymmet och byta perspektiv. Framväxten av pivåyttranden är ett resultat av inkrementell produktion, d.v.s. att yttranden byggs upp bit-för-bit. De visar att talaren inte har en fix och färdig föreställning om vad yttrandet ska innehålla innan hen börjar tala. Vidare belyser pivåyttranden att projektioner (Auer 2005, 2009, 2014) och de resulterande grammatiska strukturerna kan justeras under loppet av produktionen, vilket är det som sker när en pivå, som ursprungligen producerats som ett satsled i segment A, även får en satsledsfunktion i segment B. I de allra flesta fall har pivån samma funktion i de båda segmenten men det förekommer att den grammatiska funktionen växlar.

Vi använder både prosodiska, syntaktiska och kommunikativa kriterier för att avgöra om ett komplext yttrande är ett pivåyttrande. Det prosodiska villkoret innebär att yttrandet ska uttalas med sammanhängande prosodi, utan tydliga interna terminala gester. Det syntaktiska villkoret innebär att postpivån är beroende av pivån; postpivån är inte ett fullständigt yttrande utan pivån. Vidare ingår de två segmenten, som var för sig utgör en språkhandling, i samma kommunikativa projekt. I vår analys har vi framhållit att den svenska satsstrukturen underlättar för pivåyttranden. I och med att deklarativa huvudsatser inleds med ett initialfält där så gott som alla typer av satsled kan stå, är det möjligt att låta ett led i slutfältet i segment A samtidigt fungera som fundament i segment B. Postpivån kommer då alltid att inledas med ett finit verb. Tunga pivåer med flera fraser, möjligheten till fundamentellips, nexuspåhäng och metakommunikativa påhäng kan dock ge upphov till yttranden som vi snarare vill analysera som pivoider.

De exempel vi analyserat illustrerar även specifika kommunikativa funktioner, som hur man åstadkommer preciseringar och reservationer och hur man som talare förenar utsagor i sakfrågor med metakommunikativa kommentarer. Norén (2007) ger fylligare analyser av vilka kommunikativa uppgifter som pivåyttranden löser i interaktionen.

Gränsen mellan typiska pivåyttranden och det vi här har kallat pivoider är delvis flytande; olika analyser av data är ibland möjliga. Det vore önskvärt att komplettera våra öronfonologiska analyser med fonetiska analyser av t.ex. intonationskurvor och duration. Avslutningsvis vill vi betona att pivåstudiet genererar lärdomar om att grammatiken ofta har oskarpa gränser, vilket vi

anser beror på att grammatikens resurser används av samtalsdeltagare i färd med att lösa lokala kommunikativa projekt i den interaktionella kontexten.

Transkriptionsnyckel

.	fallande intonation
,	fortsättningsintonation
;	uppräkningsintonation
?	stigande intonation
--	yttrandet ebbar ut
=	yttrandet fortsätter på annan rad
(.)	mikropaus om högst en fjärdedels sekund
<u>bra</u>	understrykning av vokaltecken markerar att stavelsen är fokusbetonad
:	förlängt ljud
fet	segment som analytikern vill framhäva (här: pivå eller tänkbar pivå)
skuggning	markerar (längre) segment som analytikern vill uppmärksamma (här: hela pivåkonstruktionen)
> <	snabbare tal än i omgivande tal av samma talare
< >	långsammare tal än i omgivande tal av samma talare
° °	uttalas med mindre ljudstyrka än omgivande tal
HÖGT	tal med hög ljudstyrka

Litteratur

- Anward, Jan & Nordberg, Bengt (red.), 2005: Samtal och grammatik. Studier i svenskt samtalsspråk. Lund: Studentlitteratur.
- Auer, Peter, 2005: Projection in interaction and projection in grammar. I: Text 25(1). S. 7–36.
- Auer, Peter, 2009: On-line syntax: Thoughts on the temporality of spoken language. I: Language Sciences 31(1). S. 1–13.
- Auer, Peter, 2014: Syntactic structures and their symbiotic guests: Notes on analepsis from the perspective of online syntax. I: Pragmatics 24(3). S. 533–560.
- Betz, Emma, 2008: Grammar and interaction. Pivots in German conversation. Amsterdam: John Benjamins.
- Betz, Emma, 2013: Quote–unquote in one variety of German: Two interactional functions of pivot constructions used as frames for quotation in Siebenbürgen Sächsisch. I: Journal of Pragmatics 54. S. 16–34.
- Bruce, Gösta, 1998: Allmän och svensk prosodi. Lund: Institutionen för lingvistik, Lunds universitet.
- Bruce, Gösta, 2010: Vår fonetiska geografi. Om svenskans accenter, melodi och uttal. Lund: Studentlitteratur.

- Engdahl, Elisabet & Linell, Per, 2018: Responsivitet, inkrementering och dynamisk förändring: Om yttranden som processer och produkter. I: *Språk och interaktion* 4. S. 111–144.
- Enkvist, Nils Erik, 1987: A note on the definition and description of true anacolutha. I: Caroline Duncan-Rose & Theo Vennemann (red.): *On language: rhetorica, phonologica, syntactica*. London: Routledge. S. 315–324.
- Eriksson, Mats, 2000: Syntaxens sociala sida. En inledande diskussion av turtillägg i samtal. I: *Språk och stil* NF 11. S. 5–24.
- Franck, Dorothea, 1985: Sentences in conversational turns: A case of ‘double bind’. I: Marcelo Dascal (red.): *Dialogue. An interdisciplinary approach*. Amsterdam: John Benjamins. S. 233–245.
- Ganuz, Natalia, 2008: Syntactic variation in the Swedish of adolescents in multilingual urban settings: Subject-verb order in declaratives, questions and subordinate clauses. (Dissertations in Bilingualism 15.) Stockholm: Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet.
- Ganuz, Natalia, 2010: Subject-verb order variation in the Swedish of young people in multilingual urban areas. I: Pia Quist & Bente A. Svendsen (red.): *Multilingual urban Scandinavia: New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters. S. 31–48.
- Hakulinen, Auli, Vilkuna, Maria, Korhonen, Riitta, Koivisto, Vesa, Heinonen, Tarja Riitta & Alho, Irja, 2004: *Iso suomen kielioppi*. (SKS:n toimituksia 950.) Helsingfors: Finska Litteratursällskapet.
- Johannessen, Janne Bondi, Priestley, Joel, Hagen, Kristin, Áfarli, Tor Anders & Vangsnes, Øystein Alexander, 2009: The Nordic dialect corpus – an advanced research tool. I: Kristina Jokinen & Eckhard Bick (red.): *Proceedings of the 17th Nordic conference of computational linguistics (NODALIDA 2009)*. (NEALT Proceedings Series Volume 4.) Tartu: Tartu Ülikool. S. 73–80.
- Karlsson, Susanna, 2006: Positioneringsfraser i interaktion. *Syntax, prosodi och funktion*. (Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 6.) Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Keevallik, Leelo, 2018: What does embodied interaction tell us about grammar? I: *Research on Language and Social Interaction* 51(1). S. 1–23.
- Kotsinas, Ulla-Britt, 1988: Rinkebysvenskan – en dialekt? I: Per Linell, Viveka Adelswärd, Torbjörn Nilsson & Per A. Pettersson (utg.): *Svenskans beskrivning* 16. Volym 1. Linköping: Linköpings universitet. S. 264–278.
- Lagré, Sara, 2004: »Detta är en C-uppsats, är det.» Om en upprepande konstruktion i det talade språket. Opublicerad C-uppsats, Institutionen för språk och kommunikation, Linköpings universitet.
- Lindahl, Filippa, inskickad: The prefield in spoken Icelandic and Swedish.
- Lindström, Jan, 2006: Grammar in the service of interaction: Exploring turn organization in Swedish. I: *Research on Language and Social Interaction* 39(1). S. 81–117.
- Lindström, Jan, 2008: *Tur och ordning: Introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Stockholm: Norstedts.

- Lindström, Jan, 2013: On the pivot turn construction method in Swedish and Finnish. I: *Journal of Pragmatics* 54. S. 57–72.
- Lindström, Jan & Karlsson, Susanna, 2005: Verb-first constructions as a syntactic and functional resource in (spoken) Swedish. I: *Nordic Journal of Linguistics* 28. S. 97–131.
- Linell, Per, 1981: Svenska anakoluter. I: Sigurd Fries & Claes-Christian Elert (red.): *Svenskans beskrivning* 12. Umeå: Umeå universitet. S. 173–184.
- Linell, Per, 1998: *Approaching dialogue: Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives*. Amsterdam: John Benjamins.
- Linell, Per & Jönsson, Linda, 1986: *Analys av syntaktisk kohesion och komplexitet i talspråk*. (Arbetsrapporter från Tema K 1986:5.) Linköping: Linköpings universitet.
- Mörnsjö, Maria, 2002: V1 declaratives in spoken Swedish: Syntax, information structure, and prosodic pattern. Lund: Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet.
- Nordberg, Bengt, 2003: Teleskopiskt tempus eller självkorrektion? I: Bengt Nordberg, Leelo Keevallik Eriksson, Kerstin Thelander & Mats Thelander (red.): *Grammatik och samtal. Studier till minne av Mats Eriksson*. (Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 63.) Uppsala: Uppsala universitet. S. 173–188.
- Nordenstam, Kerstin, 1994: *Korpus Gruppsam: Materialpresentation*. (Meddelanden från Institutionen för svenska språket MISS 4.) Göteborg: Göteborgs universitet.
- Norén, Niklas, 2003: Apokoinou som metod för hantering av turkonkurrens och samtidigt tal i samtal. I: Bengt Nordberg, Leelo Keevallik Eriksson, Kerstin Thelander & Mats Thelander (red.): *Grammatik och samtal. Studier till minne av Mats Eriksson*. (Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 63.) Uppsala: Uppsala universitet. S. 189–198.
- Norén, Niklas, 2005: Apokoinou i samtal. En inledande definition och sekventiell avgränsning av en samtalsgrammatisk konstruktion. I: Jan Anward & Bengt Nordberg (red.): *Samtal och grammatik. Studier i svenskt samtalspråk*. Lund: Studentlitteratur. S. 55–87.
- Norén, Niklas, 2007: Apokoinou in Swedish talk-in-interaction. A family of methods for grammatical construction and the resolving of local communicative projects. (Studies in Language and Culture 11.) Linköping: Linköpings universitet.
- Norén, Niklas, 2013: Pivots constructions as methods for perspective shift during turns at talk. I: *Journal of Pragmatics* 54. S. 35–56.
- Norén, Niklas, 2019: Höll ja på å säja. I: Jenny Nilsson, Susanne Nylund Skog & Fredrik Skott (red.): *Sånt vi bara gör*. Stockholm: Carlsson. S. 238–240.
- Norén, Niklas & Linell, Per, 2013: Pivot constructions as everyday conversational phenomena within a cross-linguistic perspective: An introduction. I: *Journal of Pragmatics* 54. S. 1–15.
- Ochs, Elinor, Schegloff, Emanuel & Thompson, Sandra (red.), 1996: *Interaction and grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Puggaard, Rasmus, 2019: Flexibility of frequent clause openers in talk-in-interaction. *Det* 'it, that' and *så* 'then' in the prefield in Danish. I: *Nordic Journal of Linguistics* 42. S. 291–327.
- SAG = Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik, 1999: Svenska Akademiens grammatik 1–4. Stockholm: Norstedts.
- Sandberg, Martin, 2003: Gränsmarkörerna *så*, *då* och *ø* i gymnasisters tal- och skriftspråk. Kvantitativa och funktionella aspekter på adjunktionella *så*/platsållar-*så*. (Meddelanden från Institutionen för svenska språket 46.) Göteborg: Göteborgs universitet.
- Schegloff, Emanuel, 1979: The relevance of repair to syntax-for-conversation. I: Talmy Givón (red.): *Syntax and semantics*, Vol. 12: *Discourse and syntax*. New York: Academic Press. S. 261–286.
- Scheutz, Hannes, 2005: Pivot constructions in spoken German. I: Auli Hakulinen & Margret Selting (red.): *Syntax and lexis in conversation. Studies in the use of linguistic resources in talk-in-interaction*. Amsterdam: John Benjamins. S. 103–128.
- Steensig, Jakob, 2001: *Sprog i virkeligheden. Bidrag till en interaktionell lingvistik*. Aarhus: Aarhus universitetsforlag.
- Teleman, Ulf, 1996: Så är det så det är. I: Maj Reinhammar (red.): *Mål i sikte. Studier i dialektologi tillägnade Lennart Elmevik*. Uppsala: Almqvist & Wiksell. S. 375–379.
- Teleman, Ulf, 2013: *Va e re me re? Om Stockholmspronomen på r*. I: Björn Lindblom (red.): *Text, tal och tecken. Några perspektiv inom språkforskningen. (Konferenser 83.)* Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. S. 17–30.
- Walkden, George, 2017: Language contact and V3 in Germanic varieties new and old. I: *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 20. S. 49–81.
- Walker, Gareth, 2007: On the design and use of pivots in everyday English conversation. I: *Journal of Pragmatics* 39. S. 2217–2243.